

สร้างคุณค่าในการประเมินการเรียนรู้ (Learning Appraisal Enhancement)

ดร.กุลพร พูลสวัสดิ์ ญัฐพงศ์ จันทนะศิริ และศนิชา ภาวโน

PISA หน้า O-NET

การทดสอบทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นการทดสอบเพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประเมินระดับสากลอย่าง PISA (Programme for International Student Assessment) ซึ่งประเมินในสามด้าน ได้แก่ การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) โดยมีจุดประสงค์การประเมินเพื่อสำรวจระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ว่าเยาวชนของชาติมีความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตเพียงพอหรือไม่ ซึ่งผลการประเมิน PISA ปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) ทั้ง ๓ วิชา ซึ่งลำดับการประเมินของไทย ยังคงอยู่ในอันดับที่ ๕๐ จากประเทศที่เข้าสอบทั้งหมด ๖๕ ประเทศ จากผลการประเมินระดับสากลในด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในประเทศไทยยังมีศักยภาพความพร้อมที่จะแข่งขันในระดับนานาชาติอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศ รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง และประเทศในทวีปเอเชียไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น หรือจีน และเมื่อพิจารณาถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของประเทศไทยเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่า ๕๐ คะแนนทุกวิชาจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ซึ่งสะท้อนถึงการเรียนการสอนโดยเร็วเพื่อพัฒนาผู้เรียนของเราให้มีศักยภาพความสามารถในการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ ให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถแข่งขันและยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกยุคใหม่

การประเมินการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดคุณค่า

“การประเมินการเรียนรู้จะมีคุณค่าได้ก็ต่อเมื่อ เรานำผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน”

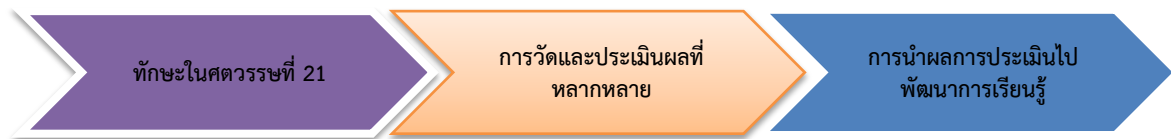
เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน การอยู่ร่วมกันของคนต่างสังคมต่างวัฒนธรรม และการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศผ่านสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย บุคลากรที่เป็นที่ต้องการของโลกในยุคนี้ ต้องมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายมีทักษะที่จำเป็นในการหาเลี้ยงชีพและเอาตัวรอดในสังคมยุคปัจจุบันได้ในทุกสถานการณ์ ท่ามกลางวิกฤติของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว นำมาสู่การกำหนดทักษะที่จำเป็นของเด็กไทยในยุคศตวรรษที่ ๒๑ คือ E x ๔R x ๗C ดังนี้

E คือ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม (Ethical Person)

๔R ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คณิตเลขเป็น (Arithmetic) และมีความสามารถในการใช้เหตุผล (Reasoning) และ

๓C ประกอบด้วย

- ๑) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา
(Critical Thinking & Problem Solving)
- ๒) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
(Collaboration, Teamwork & Leadership)
- ๓) ทักษะการสื่อสาร การใช้สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ
(Communication, Information & Media Literacy)
- ๔) ทักษะด้านความรู้คอมพิวเตอร์ และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(Computing & ICT Literacy)
- ๕) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ด้วยการพึ่งพาตนเอง
(Career & Learning Self-reliance)
- ๖) ทักษะความเข้าใจในความต่างทางวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์
(Cross-Culture Understanding)
- ๗) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & Innovation)

ภาพที่ ๑ แสดงการออกแบบการวัดและประเมินผลในยุคศตวรรษที่ ๒๑

หน่วยงานและสถาบันทางการศึกษามีหน้าที่เตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียน ให้มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อก้าวเข้าสู่วัยทำงานและเป็นพลโลกที่มีความพร้อมที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต แล้วเราจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนมีทักษะครบตามที่เรต้องการหรือไม่ จึงนำมาสู่ความท้าทายในการออกแบบการวัดและประเมินผลในยุคศตวรรษที่ ๒๑ มีเทคนิควิธีที่หลากหลายและใช้เครื่องมือประเมินมากกว่า ๑ วิธี เพื่อให้ผลการประเมินผู้เรียนใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ มากกว่าการนำผลการประเมินมาตัดสินเพียงผ่านหรือไม่ผ่านการประเมิน

ทำไมต้องหลากหลายวิธีสอนและวิธีประเมินผล

เมื่อสถานศึกษาต้องเตรียมผู้เรียนเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นพลโลกที่พร้อมทำงาน ผู้สอนมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้เข้ากับผู้เรียนยุคใหม่ที่ชอบสื่อการสอนหลากหลาย (Multimedia) ชอบแสดงความคิดเห็นกล้าแสดงออกในชั้นเรียน และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอผู้สอนมาให้ความรู้ นี่คือการท้าทายของครูผู้สอนยุคใหม่ที่ต้องปรับวิธีสอนให้มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น ในอดีตการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นเพียงแค่ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชานั้น แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลมีความแตกต่างจากยุคอดีตอย่างสิ้นเชิง ดังนี้

- ๑) การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันควรมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนต้องลดบทบาทตัวเองลง จากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็น ผู้อำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) และเป็นผู้เรียนรู้ร่วม (Co-learner) โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้นำชั้นเรียนมากขึ้น
- ๒) ผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดทักษะอันหลากหลายแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น การทำงานเป็นทีม การค้นคว้าข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีมาเกี่ยวข้อง หรือแม้แต่การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชั้นเรียน
- ๓) ผู้สอนควรมุ่งเน้นวิธีสอนที่หลากหลายมาใช้ในชั้นเรียน เช่น วิธีสอนแบบสืบสอบ (Inquiry teaching method) วิธีสอนแบบโครงงาน (Project teaching method) หรือ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ขั้นสูง เช่น วิเคราะห์ ประเมินค่า สร้างสรรค์ (Revised Bloom's Taxonomy)
- ๔) การวัดและประเมินผลต้องบูรณาการไปกับการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องออกแบบการประเมินผู้เรียนที่สะดวกและประหยัดเวลา สามารถประเมินและเก็บข้อมูลได้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้
- ๕) ผู้สอนควรใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายมากกว่า ๑ วิธีในการตัดสินผู้เรียน เช่น หากต้องการทราบว่าผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมหรือไม่ ควรมีแบบสังเกตพฤติกรรม ให้นักเรียนประเมินตนเอง หรือให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วยประเมิน จะทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ไม่ควรให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหรือข้อสอบวัดด้านคุณธรรมจริยธรรมเพียงอย่างเดียว
- ๖) ผู้สอนควรให้สะท้อนผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (Feedback) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินมาพูดคุยกับผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อวางแผนในการเรียนซ่อมเสริม การอ่านหนังสือเพิ่มเติม และวางแผนพัฒนาความรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- ๗) การประเมินแบบดั้งเดิมจะมุ่งเน้นการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผ่านหรือตก แต่การประเมินในยุคปัจจุบันจะมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการนำผลการประเมินผู้เรียนมาพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และใช้วางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนในอนาคต
- ๘) การประเมินในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการประเมินแบบตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการเน้นการวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง เช่น การประเมินทักษะปฏิบัติ ในการตีแบดมินตัน เตະฟุตบอล ของวิชาพลศึกษา โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบสังเกตพฤติกรรม และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน (Scoring Rubric) ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากกว่าการทดสอบโดยใช้ข้อสอบวัดความรู้เรื่องการตีแบดมินตันหรือการเตะฟุตบอล

จากข้อมูลข้างต้น สามารถเปรียบเทียบการประเมินแบบดั้งเดิม การประเมินแบบตามสภาพจริง และการประเมินแบบผสมผสานได้ดังตารางต่อไปนี้

วิธีการ / รายละเอียด	การประเมินแบบดั้งเดิม	การประเมินแบบตามสภาพจริง	การประเมินแบบผสมผสาน
เกณฑ์การประเมิน	ประเมินจากสิ่งที่นักเรียนตอบ ส่วนใหญ่เป็นข้อสอบ	ประเมินจากโครงงาน หรือ การพิจารณาชิ้นงานเป็นสำคัญ	แบ่งคะแนนออกโดยพิจารณาจากชิ้นงาน และมีการให้ตอบคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ

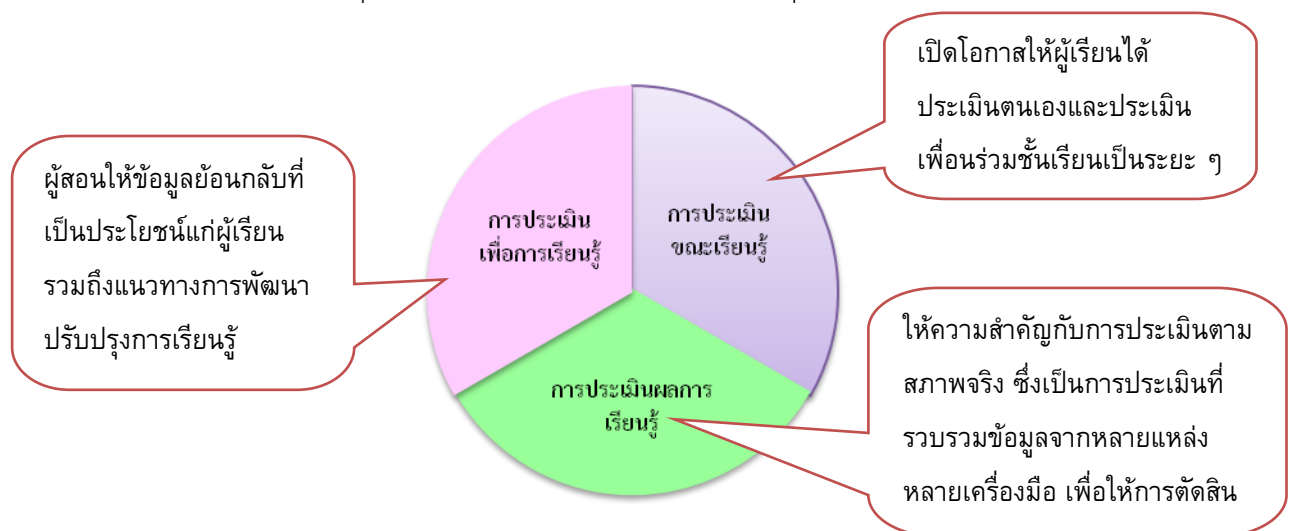
จุดเน้น	เน้นวัดความรู้ ความจำ	เน้นกระบวนการพัฒนา ประยุกต์ใช้	เน้นทักษะที่ได้รับจากความรู้ที่นำมา ประยุกต์ใช้จริง
ผู้ประเมิน	อาจารย์เป็นผู้ประเมิน	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียน ร่วมประเมินตนเองและเพื่อน	อาจารย์ประเมินส่วนหนึ่ง และเปิด โอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินส่วน หนึ่ง
ข้อดี	วัดความรู้ได้อย่างชัดเจนว่า นักเรียนรู้อะไร ไม่รู้อะไรใน ส่วนไหน	วัดจากความสามารถโดย แท้จริง ไม่มีการเตรียมตัวว่าผู้ ประเมินจะประเมินเมื่อใด	วัดและได้คำตอบที่มีความ หลากหลายมุมมองได้เป็นอย่างดี ไม่ ยึดติดกับกฎเกณฑ์เดิม
ข้อเสีย	ไม่ส่งเสริมการคิดเท่าที่ควร เน้นการตอบตามกฎเกณฑ์ที่ วางไว้ รวมถึงผู้เรียนอาจไม่ได้ สมรรถนะอย่างแท้จริง	ผลประเมินอาจจะเบี่ยงเบน จากทัศนคติผู้ประเมิน	การกำหนดความหลากหลายให้ เกิดขึ้นจริงนั้นทำได้ยากมาก ด้วย ข้อจำกัดมากมาย เช่น เวลา ภาระ งาน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

ตารางที่ ๑ แสดงการเปรียบเทียบการประเมินแบบดั้งเดิม แบบตามสภาพจริง และแบบผสมผสาน

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอน และการวัดและประเมินผลในยุคปัจจุบัน ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนไป ผู้สอนไม่สามารถออกข้อสอบวัดผู้เรียนได้ครบทุกทักษะ ยิ่งไปกว่านั้นการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนว่าผ่านหรือตกในวิชาใด ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าในการพัฒนาความรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาอื่น และผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดจำเป็นต้องเข้าใจหลักการวัดและประเมินผลในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่เปลี่ยนไป เพื่อสร้างระบบการวัดและประเมินผลในสถานศึกษาที่ทันสมัยและตอบโจทย์ของการวัดและประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

เทคนิคและทักษะการประเมินผลแบบหลากหลายวิธี

แนวความคิดการประเมินในยุคศตวรรษที่ ๒๑ มีหลากหลายวิธี ซึ่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน ดังนี้

ภาพที่ ๒ แสดงแนวความคิดการประเมินในยุคศตวรรษที่ ๒๑

๑. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning)

เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศรอบด้าน ซึ่งข้อมูลที่สามารถระบุ วิวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การประเมินเพื่อการเรียนรู้มักเกิดขึ้นก่อนหรือระหว่างการจัดการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายหลักคือพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนในด้านคุณภาพของผลงาน พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รวมถึงวางแผนในการพัฒนาผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

เทคนิควิธีสำคัญของการประเมินเพื่อการเรียนรู้

ผู้สอนต้องออกแบบการวัดและประเมินผลเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียนผู้สอนควร ตั้งคำถาม ให้ผู้เรียนคิดและหาคำตอบด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องฟังคำถามอย่างตั้งใจและตอบคำถามของผู้สอนเพื่อสะท้อนความรู้และความคิด นอกจากนี้ผู้สอนต้องให้ ข้อมูลย้อนกลับ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนรวมถึงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการเรียนรู้หรือชิ้นงานของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

๒. การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning)

เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะเรียนรู้ เพื่อสามารถวางแผนกำกับตนเอง ประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเองเป็นระยะในระหว่างการทำกิจกรรมในชั้นเรียน การประเมินขณะเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นการนำการประเมินมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนนำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

เทคนิควิธีสำคัญของการประเมินขณะเรียนรู้

ผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียน เป็นระยะ ๆ เช่น ผู้สอนอาจตั้งคำถามว่าองค์ความรู้ที่เรียนไปเมื่อคาบเรียนที่แล้วใครสามารถจดจำได้บ้าง หากจดจำได้ให้ยกปากกา ใครจำไม่ได้ให้ยกกระดาษ เพื่อให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ทบทวนความจำในสิ่งที่ได้เรียนไป จากนั้นให้ผู้เรียนที่ยกปากกานำเสนอหน้าชั้นว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรในคาบเรียนที่แล้ว เมื่อนำเสนอเสร็จ ให้ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนคนอื่น ๆ ให้ประเมินเพื่อนที่นำเสนอหน้าชั้นว่า จดจำสิ่งที่เรียนไปได้ถูกต้องหรือไม่ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เพื่อนนำเสนอ เพราะอะไร วิธีการแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองเป็น ประเมินเพื่อนได้ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้

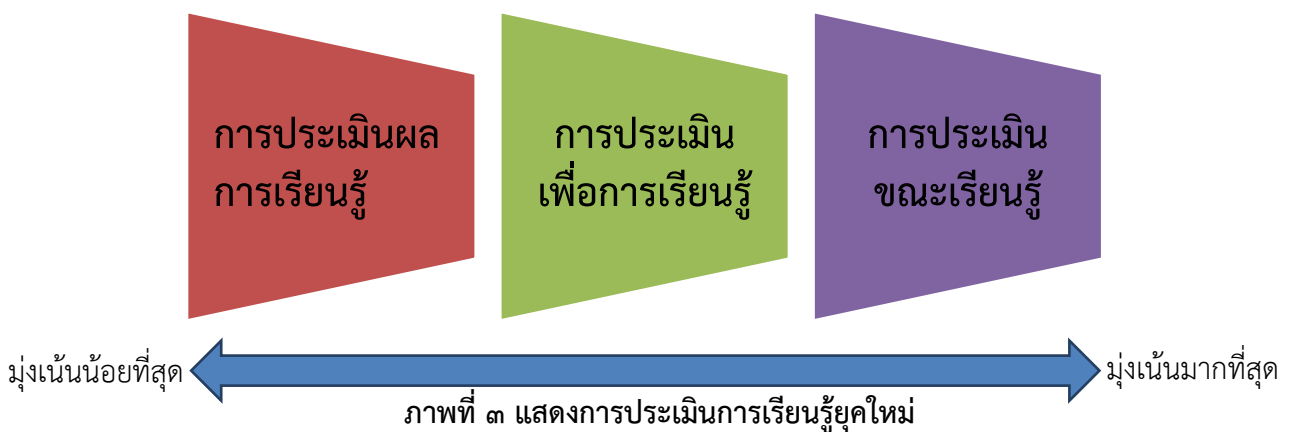
๓. การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning)

เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และนำข้อมูลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการจัดตำแหน่ง การให้รางวัล การให้ระดับผลการเรียนหรือเกรด ผู้สอนเป็นผู้ประเมินหลัก โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเป็นหลักคิดในการออกแบบการประเมินผล

เทคนิควิธีสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ควรให้ความสำคัญกับ การประเมินแบบตามสภาพจริง หรือ การประเมินแบบหลากหลาย ซึ่งเป็นการประเมินที่รวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งหลายเครื่องมือ เพื่อให้การตัดสินผลการเรียนสอดคล้องกับชีวิตจริง ผู้สอนต้องเลือกใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดและประเมิน ยกตัวอย่างเช่น หากต้องการทราบว่าผู้เรียนมีความซื่อสัตย์มากน้อยเพียงใด ไม่ควรออกข้อสอบเพื่อวัดความซื่อสัตย์ของผู้เรียน แต่ควรใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินอื่น ๆ เช่น แบบสังเกตความซื่อสัตย์ ให้ผู้เรียนประเมินความซื่อสัตย์ของตนเอง ให้เพื่อนประเมินความซื่อสัตย์ของเพื่อนร่วมชั้นเรียน จะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง ถูกต้องตรงตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด

จากแนวคิดการประเมินในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ข้างต้น ผู้สอนยุคใหม่ควรออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ ควบคู่กับการประเมินเพื่อการเรียนรู้และการประเมินขณะเรียนรู้ เพื่อให้ผลการประเมินมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริงของผู้เรียนมากที่สุด เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและวางแผนพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประเมินการเรียนรู้ยุคใหม่มีระดับการมุ่งเน้นที่แตกต่างกัน สามารถแสดงได้ดังแผนภาพ

พัฒนาจาก: Earl, Lorna M. (๒๐๑๓). *Assessment as Learning: Using Classroom Assessment to Maximize Student Learning*. (๒nd ed.), Corwin: A SAGE company. p.๓๒

จากภาพข้างต้นแสดงจุดเน้นของการประเมินการเรียนรู้ยุคใหม่ โดยในอดีตจะมุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ว่าผู้เรียนได้เกรดเท่าไร สอบผ่านหรือสอบตกวิชาใดเป็นการตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้นการประเมินการเรียนรู้ยุคใหม่จึงมุ่งเน้นไปที่การประเมินขณะเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเอง ประเมินเพื่อนร่วมชั้น รู้ว่าตนเองขาดองค์ความรู้ในด้านใด เพื่อนำไปสู่การวางแผน กำกับ ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไปในอนาคต

ปัญหา อุปสรรค และ แนวทางแก้ไขการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์

ปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผล เกิดจากหลากหลายสาเหตุ ดังนี้

๑. ผู้สอนยึดติดรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม

ในปัจจุบันผู้สอนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม โดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ เช่น การออกข้อสอบเพื่อวัดความรู้ และ ทักษะการปฏิบัติและ ยังคงใช้เครื่องมือประเมินไม่หลากหลาย ไม่ได้ประเมินตามสภาพจริง ไม่มีการให้คำแนะนำที่แก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน

แนวทางแก้ไขปัญหา

การที่ผู้สอนยึดติดการประเมินแบบดั้งเดิม อาจมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้สอนควรอบรมเพิ่มเติมเพื่อก้าวทันโลกการประเมินที่เปลี่ยนแปลงไป ในยุคนี้ผู้สอนควรมุ่งเน้นการประเมินขณะเรียนรู้ โดยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิดการประเมินตนเอง เพื่อสะท้อนความเข้าใจในปัจจุบันขณะนั่งเรียนอยู่ในห้อง ผู้สอนควรใช้เครื่องมือประเมินมากกว่า ๑ วิธี เช่น การใช้แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ร่วมกับการประเมินแบบอื่น ๆ รวมถึงควรให้คำแนะนำที่แก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย

๒. ผู้สอนขาดแคลนเครื่องมือการวัดและประเมินผลและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลการประเมิน

ผู้สอนส่วนใหญ่ในยุคนี้มีภาระงานมากกว่าการสอนหนังสือ ทำให้ไม่มีเวลาออกแบบเครื่องมือการวัดและประเมินผลได้อย่างเต็มที่ รวมถึงไม่มีเวลาในการเก็บข้อมูลจากการสังเกตผู้เรียนที่มีจำนวนมากต่อห้องเรียน

แนวทางแก้ไขปัญหา

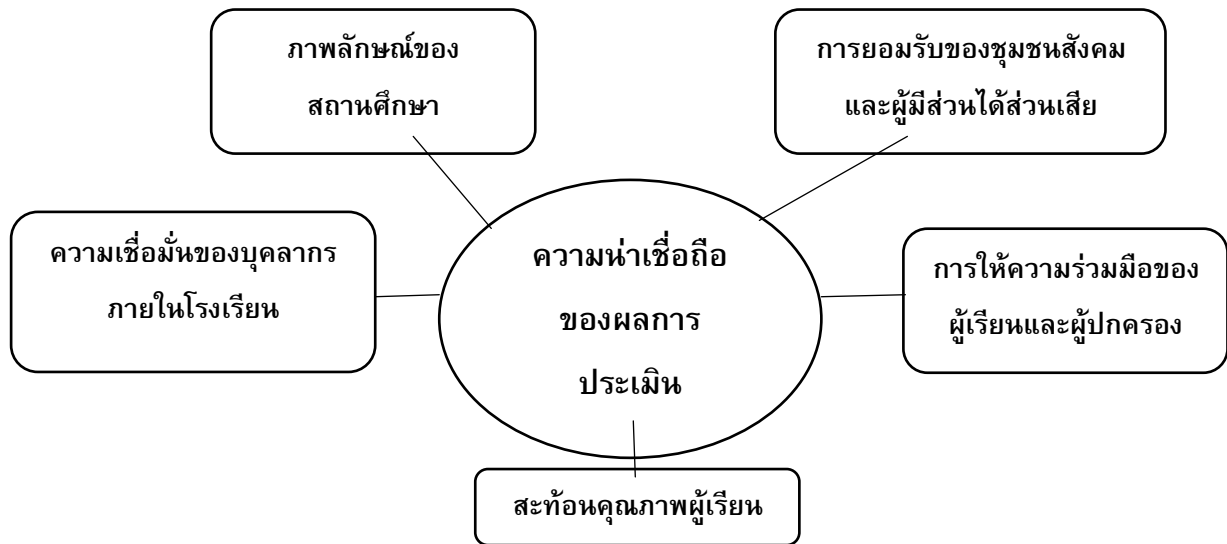
หากผู้สอนมีภาระงานมาก ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยลดบทบาทของตนเองลง จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ คือ เน้นการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนออกมาทำขั้นเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บข้อมูลที่สะดวกรวดเร็วมากขึ้น เช่น การใช้ GOOGLE DRIVE ในการจัดเก็บเอกสารที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา และ การใช้ GOOGLE FORM ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์

๓. ผู้สอนใช้เกณฑ์ในการตัดสินแตกต่างกัน

ผู้สอนในวิชาเดียวกันมักมีปัญหาในเรื่องการประเมิน เนื่องจากในเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ต่างกัน ทำให้ผู้เรียนได้คะแนนที่ไม่เท่าเทียมกันหรือความน่าเชื่อถือของผลประเมินแตกต่างกันมาก

แนวทางแก้ไขปัญหา

ผู้สอนในวิชาเดียวกัน หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน รวมถึงระดับชั้นที่สอนเดียวกันควรนัดประชุมเพื่อพูดคุยแนวทางการจัดการเรียนรู้ การออกแบบเทคนิควิธีการสอน การวัดและประเมินผล การสร้างเครื่องมือประเมิน เกณฑ์การประเมิน และการออกข้อสอบเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมในการประเมินผู้เรียน

ภาพที่ ๔ แสดงผลกระทบของความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน

ความน่าเชื่อถือของผลการประเมินเกิดจากการออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้มีความตรง (Validity) และ ความเที่ยง (Reliability) และในทุก ๆ สถานศึกษาควรมีฝ่ายวิชาการที่เข้มแข็ง ให้ความสำคัญในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ เพราะความน่าเชื่อถือของผลการประเมินส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ความเชื่อมั่นของบุคลากรภายในโรงเรียน สะท้อนคุณภาพผู้เรียน ส่งผลต่อการให้ความร่วมมือของผู้เรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีผลต่อการยอมรับของชุมชน สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาอีกด้วย

คำถามเพื่อไปสู่ Action Learning

๑. ในปัจจุบันท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลอะไรบ้างและท่านได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ผลการประเมินที่ได้เป็นที่น่าพอใจมากขึ้นหรือไม่เพราะเหตุใด
๒. ท่านได้ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินขณะเรียนรู้บูรณาการไปกับการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง
๓. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองมีส่วนที่ตืออะไรบ้าง และท่านคิดว่าปัญหาการให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองมีอะไรบ้าง แนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร
๔. ท่านคิดว่าเครื่องมือที่สามารถวัดประเมินผลได้ตรงตามสภาพจริง ควรมีคุณลักษณะอย่างไร
๕. ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาท่านได้นำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของท่าน หรือวางแผนพัฒนาผู้เรียนในด้านใดบ้าง

KPIs

๑. ครูของสถานศึกษาทุกคนสามารถสร้างเครื่องมือประเมินตามสภาพจริงได้ ๑ เครื่องมือ ต่อ ๑ หน่วยการเรียนรู้
๒. ครูของสถานศึกษาไม่น้อยกว่า ๕๐% มีการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาเขียนแผนการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม